

Sygn. akt XXIII Ga 1728/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy i Zamówień Publicznych w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Monika Skalska</i>
-----------------	----------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” spółki komandytowej w W.**

przeciwko **(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 24 marca 2020 r., sygn. akt XVI GC 503/19

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie od dnia 24 marca 2020 roku i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sędzia Monika Skalska

Sygn. akt XXIII Ga 1728/20

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 28 sierpnia 2018 r. powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” spółka komandytowa (...) wniosła o zasądzenie od pozwanej (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwoty 73 035,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 19 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty. Powodowa spółka wniosła również o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, według norm przepisanych.

Pozwana zaskarżyła w całości nakaz zapłaty wydany w niniejszej sprawie w postępowaniu upominawczym.

W toku postępowania powódka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko.

W wyroku z dnia 24 marca 2020 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie w pkt 1. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 73 034,94 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od kwoty 73 034,94 zł od dnia 19 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty; w pkt 2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w pkt 3. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 9 069,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5 400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się strona pozwana wywodząc apelację, w której zaskarżyła wyżej wymienione orzeczenie w części tj. w zakresie pkt 1 i 3.

Zaskarżonemu wyrokowi apelująca zarzuciła:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy:

a. art. 148¹ k.p.c. wskutek wydania wyroku w trybie tego artykułu, pomimo, że brak było podstaw do jego zastosowania, ponieważ sprawa nie była dostatecznie wyjaśniona

b. art. 233 § 2 k.p.c. wskutek wadliwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego z naruszeniem zasad logicznego rozumowania :

- sprowadzające się do zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki wierzytelności wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 kwietnia 2018r, podczas jak Sąd Rejonowy ustalił nota obciążeniowa, która jednocześnie stanowiła ostateczne wezwanie do zapłaty została pozwanej doręczona w dniu 30 kwietnia 2018 r.,

- uznanie za skuteczne odstąpienie powódki od umowy, pomimo, że oświadczenie to jest oświadczeniem prawnokształtującym i obowiązkiem powódki jest wskazanie prawidłowej zarówno podstawy faktycznej jak i również podstawy prawnej tego odstąpienia. Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy wynika, iż powódka w oświadczeniu o odstąpieniu od umowy powołała się na przepis art. 492 k.c., który absolutnie nie znajduje uzasadnienia w niniejszej sprawie,

2. Naruszenie przepisów prawa materialnego, wskutek jego niezastosowania w niniejszej sprawie a mianowicie przepisu art. 492 k.c., którego zastosowanie spowodowałoby uznanie za nieskuteczne złożone przez powódkę oświadczenie o odstąpieniu od zawartej przez strony umowy,

3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, mających wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a w szczególności poprzez przyjęcie, że odsetki ustawowe za opóźnienie należą się powodowi od dnia 19 kwietnia 2018 r., podczas gdy nota obciążeniowa, która jednocześnie stanowiła wezwanie do zapłaty została doręczona pozwanemu w dniu 30 kwietnia 2018 r.

Mając powyższe zarzuty na uwadze apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części tj. w punkcie 1 i 2 poprzez oddalenie powództwa w tym zakresie i zmianę orzeczenia o kosztach sądowych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ponadto o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania sądowego za I i II instancję według norm przepisanych.

W odpowiedzi na powyższą apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

Pierwszorzędne znaczenie w niniejszej sprawie miała ocena dopuszczalności wydania przez Sąd Rejonowy zaskarżonego wyroku na posiedzeniu niejawnym, w oparciu o dyspozycję art. 148¹ §1 k.p.c., stanowiącą wyjątek od zasady wyrażonej w art. 316 §1 k.p.c., stanowiącej że wyrok zapada po przeprowadzeniu rozprawy. Błędne zastosowanie przedmiotowego przepisu przez Sąd Rejonowy zarzucone zostało przez apelującego w pierwszej kolejności, a stwierdzenie jego zasadności skutkowało uznaniem, iż zaistniały podstawy do uchylenia wyroku do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wskazać należy, że zasadny okazał się zarzut naruszenia art. 148¹ k.p.c. chociaż nie z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu apelacji. Uregulowanie art. 148¹ §1 k.p.c. uprawnia Sąd do rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznaje powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowym i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego. Z sytuacją taką mamy do czynienia, gdy Sąd uzna, mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Jednakże należy zauważyć, że § 3 wskazuje na niedopuszczalność rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym, jeśli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo. (zob. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r. V CZ 85/18; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2011 r. II CSK 132/11).

Zasadą wynikająca z art. 9 k.p.c. oraz 148 k.p.c. a także art. 45 Konstytucji jest, iż sprawa cywilna powinna być rozpoznawana na rozprawie. Przy czym Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 21 listopada 2018 r. III AUa 1233/18 wskazał, że rozprawę poza jawnością rozpoznania sprawy charakteryzuje także to, że realizuje ona m. in. zasadę ustności, koncentracji materiału procesowego, bezpośredniości, kontradyktoryjności. Wyrokowanie na posiedzeniu niejawnym będzie, zatem w ocenie tego Sądu prowadzić do wyłączenia (jak w przypadku jawności oraz ustności) oraz ograniczenia (odnośnie do kontradyktoryjności) ich stosowania. Powyższą ocenę podziela Sąd rozpoznający niniejszą sprawę.

Należy zaznaczyć, że przepis art. 148⁽¹⁾ k.p.c. stanowi wyjątek od zasady jawnego rozpoznania sprawy na rozprawie, zatem przesłanki wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym należy traktować w sposób ścisły. Podkreśla to stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w wyroku z dnia 13 stycznia 2004 r. SK 10/03. Trybunał, odwołując się do wyrażonego w swoim orzecznictwie stanowiska wskazał, iż szybkość rozpoznania sprawy nie jest wartością, na rzecz której można poświęcić ochronę praw podmiotowych (m.in. wyroki TK z dnia 28 lipca 2004 r. P2/04; z dnia 12 marca 2002 r. P 9/01). Powyższe prowadzi do wniosku, że w przypadku rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym dochodzi do świadomej i dobrowolnej rezygnacji strony z przysługującego jej prawa do jawnego rozpoznania sprawy. Zatem jedynie w przypadku uznania roszczenia strona może zostać pozbawiona konstytucyjnego prawa do jawnego rozpoznania sprawy na rozprawie. O możliwości zrzeczenia się prawa do publicznej rozprawy i związanej z tym ustności postępowania wspomina szerokie orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zob. wyrok ETPC z dnia 21 stycznia 1990 r. w sprawie H. i S. przeciwko S.). Trybunał orzekł także, iż prawa tego można się w sposób wyraźny lub dorozumiany. Ponadto należy tego dokonać w sposób jednoznaczny i nie może to naruszać jakiegokolwiek ważnego interesu społecznego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że pozwana nie uznała powództwa wskazując to w sposób jednoznaczny w sprzeciwie od wydanego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości. Sąd Rejonowy w zarządzeniu z dnia 19 czerwca 2019 r. wezwał ponadto powódkę do „wskazania, czy zawarty w pozwie wniosek o „przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność powoda” równoznaczny jest z wnioskiem o przeprowadzenie rozprawy w rozumieniu art. 148¹§3 k.p.c.” oraz „czy podtrzymuje wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron”. W konsekwencji czego powódka wniosła o rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym stosownie do art. 148¹§1 k.p.c. a także zrezygnowała z wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron procesu. Zarządzeniem z dnia 2 grudnia 2019 r. pouczone pozwaną o treści art. 87 k.p.c., art. 126§1,§2§2¹ art. 127 k.p.c. art. 136 k.p.c. 162 k.p.c., art. 2047 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 233 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 listopada 2019 r. oraz doręczono pozwanemu odpis pism powódki z 24 kwietnia 2019 r. oraz 3 lipca 2019 r. Należy przy tym zaznaczyć, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym pozwana działała przez swojego prezesa, nie profesjonalnego pełnomocnika, natomiast powódka przez radcę prawnego. Mając na uwadze powyższe rozważania, zdaniem Sądu Okręgowego niezrozumiała jest sytuacja, w której Sąd I instancji „doprecyzowuje” wnioski powódki, nie wzywając strony pozwanej do określenia swojego stanowiska tj. czy rezygnuje z przysługującego jej prawa do rozprawy. Nie

można za takie wezwanie uznać przesłania pozwanej wskazanych powyżej pism powódki czy pouczenia, w którym brak było informacji o treści art. 148¹ § 1 k. p. c..

Ponadto wskazać należy, że nie powinno budzić wątpliwości Sądu Rejonowego, że powódka w pozwie zawarła wnioski o przeprowadzenie rozprawy także pod jej nieobecność. Użycie w tym wypadku stwierdzenia „także” nie pozostawia wątpliwości, że domagała się ona rozpoznania sprawy na rozprawie. W ocenie Sądu Okręgowego uniemożliwiało to zastosowanie dyspozycji art. 148¹ § 3 k.p.c. tj. wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym. Wezwanie powódki do „doprecyzowania” złożonego wniosku Sąd Okręgowy, rozpoznający niniejszą sprawę, traktuje jako daleko idącą ingerencję w prawa strony do możliwości działania. Wobec powyższego Sąd I instancji uchybił przepisom postępowania bowiem nie mógł wydać wyroku na posiedzeniu niejawnym. Wniosek powódki o przeprowadzenie rozprawy także podczas jej nieobecności zawierał w sobie również wniosek o przeprowadzenie rozprawy w rozumieniu art. 148¹ § 3 k.p.c.

Wydanie wyroku przez Sąd I instancji z naruszeniem art. 148¹ § 3 k.p.c. skutkuje pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw, a w konsekwencji powoduje nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Odwoławczy, rozpoznając apelację pozwanej zobligowany był uwzględnić nieważność z urzędu, zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c., niezależnie od braku powołania się na ten zarzut przez skarżącą. W niniejszej sprawie przy tym pozwana powołała się na naruszenie przepisu art. 148¹ § 1 k. p. c.

W związku z wystąpieniem w niniejszej sprawie sytuacji powodującej nieważność postępowania przed Sądem I instancji, zaistniała potrzeba uchylecia zaskarżonego wyroku, co skutkowało także koniecznością zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego pozostawały okoliczności wynikające z dokonanych przez Sąd Rejonowy, a kontestowanych w apelacji, ustaleń faktycznych. Ustalenia takie, jako dokonane w warunkach nieważności postępowania, pozbawione są znaczenia, ponieważ wada, jaką zostało dotknięte, wyłącza możliwość podejmowania jakichkolwiek rozważań w oparciu o jego wyniki (por. wyrok SN z dnia 12 lutego 2010 r. I CSK 272/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 marca 2015 r. III AUa 967/14). Przez wzgląd na powyższe Sąd Okręgowy zaniechał merytorycznej oceny wyroku Sądu I instancji, który zaskarżyła apelacją pozwana.

Stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 15 grudnia 2020 r. III UK 380/19 wskazuje, iż w sprawie mankamenty procedowania wieńczy wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym przez Sąd Rejonowy, które powinny być potraktowane jako kardynalne uchybienie procesowe. Powyższe zostało dostrzeżone przez Sąd II instancji, co w konsekwencji przełożyło się na rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego wyrażone w sentencji na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Jednocześnie o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 kpc, zgodnie z treścią którego sąd drugiej instancji, uchylając zaskarżone orzeczenie i przekazując sprawę sądowi pierwszej instancji do rozpoznania, pozostawia temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Na mocy powołanych przepisów, Sąd Okręgowy orzekł jak na wstępie.

SSO Monika Skalska